

*KOKEMUSASIAN TUNTIJAT -
VALLANKUMOUS
LASTENSUOJELUSSA III*

EDUSKUNNAN PIKKUPARLAMENTIN
KANSALAISINFO 11.2.2020

OSALLISUUDEN AIKA

TAUSTAA

Osallisuuden aika ry on järjestänyt keskustelutilaisuuden lastensuojelusta jo kahtena vuonna aiemmin. Tilaisuus on lähtenyt lastensuojelun kokeneiden nuorten halusta kertoa kokemuksistaan ja kehittämissuhteistaan suoraan päättäjille. Kokemusasiantuntijat - vallankumous lastensuojelussa - tilaisuuksien yhteistyöhenkilönä on ollut SDP:n kansanedustaja Maria Guzenina ja nuorten kanssa keskustelemassa on ollut eri puolueiden kansanedustajia.

Vuonna 2020 tilaisuuden teemaksi valikoitui jälkihuolto. Jälkihuollosta on käyty viime aikoina paljon keskustelua ja sen ikäraja nousi entisestä 21 vuodesta 25 vuoteen 1.1.2020. Nuoret halusivat tilaisuudessa kertoa omia kokemuksia ja näkemyksiä jälkihuollosta, sen onnistumisista ja kehittämiskohtia. Tilaisuus suunniteltiin Osallisuuden ajan kehittäjäryhmässä.

OSALLISTUJAT

Kokemusasiantuntijat - vallankumous lastensuojelussa III -tilaisuuden keskusteluosioon osallistuivat kehittäjäryhmän nuorten lisäksi kansanedustajat:

- Outi Alanko-Kahiluoto (Vihr.)
- Maria Guzenina (SDP)
- Petteri Orpo (kokoomus)
- Mari Rantanen (PS)

Sekä

- Helsingin vasemmistoliiton kaupunginvaltuutettu Petra Malin
- Helsingin jälkihuollon johtava sosiaalityöntekijä Tiia Hipp

Mukana tilaisuudessa oli lastensuojelun kokemusasiantuntijoita, ammattilaisia sekä muita aiheesta kiinnostuneita.

Kiitos kaikille kansanedustajille, nuorille, ammattilaisille ja muille paikalla olijoille!

NUORTEN, KANSANEDUSTAJIEN JA LASTENSUOJELUN AMMATTILAISTEN KESKUSTELU

NOSTOJA KESKUSTELUSTA

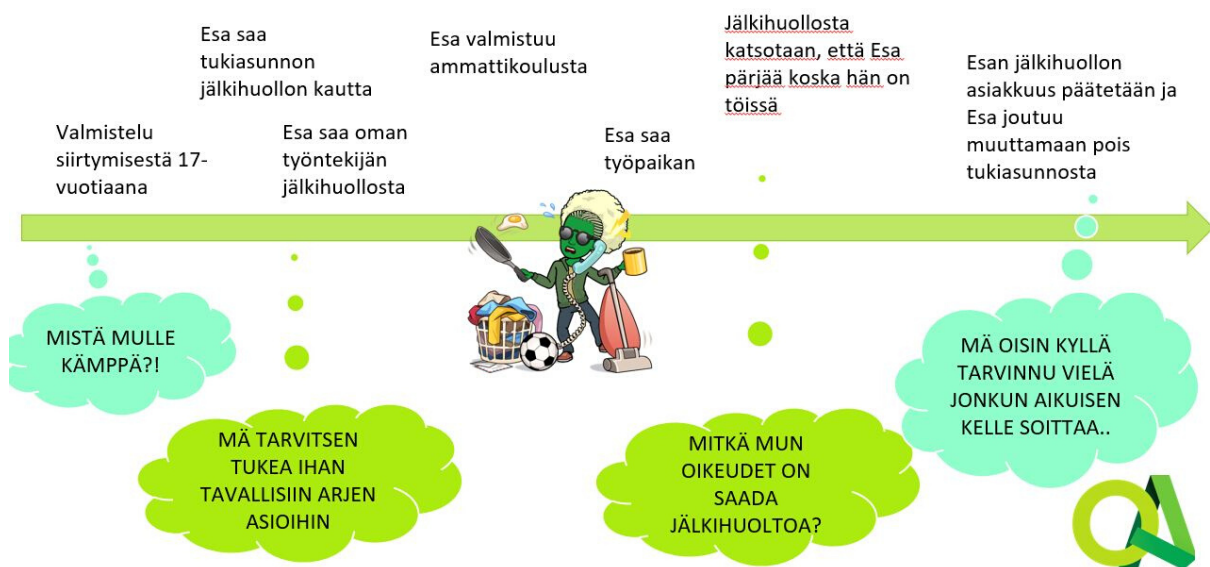
- Itsenäistymiseen voi liittyä yksinäisyyttä ja muita tunteita, jotka tulisi huomioida ja käsitellä yhdessä nuoren kanssa. Ylipäänsä lastensuojelussa tunteista ja mielen hyvinvoinnista pitäisi keskustella enemmän, nuoren sanoin: "voit sijoittaa nuoren kehon, muttet mieltä".
- Työntekijöiden vaihtuvuus näkyy koko lastensuojeluprosessissa, hallitusohjelmassa oleva asiakasmäärän mitoitus tulee viedä läpi!
- Vaihtuvuuteen: nuoret toivovat, että tuttu sosiaalityöntekijä voisi jatkaa nuoren kanssa hänen siirtyessä esim. sijaishuollosta jälkihuoltoon.
- Kun sosiaalityöntekijä vaihtuu, miksei tästä kerrota hyvissä ajoin nuorelle? Työntekijällä on kuitenkin varmasti irtisanomisaika.
- Jokaiselle nuorelle täytyy tarjota asunto jälkihuollossa, tällä hetkellä kaikki eivät sitä saa. Kaikki lähtee omasta asunnosta, nuoren on vaikea nähdä itseään osana yhteiskuntaa, opiskella yms. jos elelee kadulla tai kavereiden nurkissa.
- Jälkihuolto ei ole maantieteellisesti tasa-arvoista: joissain kunnissa se toimii hyvin ja siihen satsataan, toisaalla ei.
- Tulisiko jälkihuollosta määritellä, mitä se minimissään on? Esim. Helsingissä ajatellaan: turvallinen aikuinen, koti ja mielekästä tekemistä.
- Jokainen jälkihuollossa oleva nuori hyötyisi terapiasta, voisiko jälkihuollon nuorille olla ohituskaista terapiaan? Voisiko jälkihuollossa olla omia terapeutteja?
- Mielen terveystalvet ja lastensuojelu linkittyvät vahvasti toisiinsa ja lapsia ja nuoria myös sijoitetaan, kun ei ole riittävästi tai oikeanlaisia mielen terveystalvet saatavilla.
- Lastensuojelulaitosten valvonnasta: lapsilta ja nuorilta tulisi kysyä suoraan, miten heillä menee. Kokemusasiantuntijat mukaan valvontakäynneille!
- Tärkeää olisi ylipäänsä, että aina kysyttäisiin ja kuultaisiin lasta ja nuorta häneen liittyvissä asioissa.
- Yhtään nuorta ei haluta menettää, hyvin hoidettu ja hyvin resursoitu jälkihuolto on merkittävä vaihe nuoren elämässä sijaishuollosta itsenäiseen elämään.

ESAN TARINA JÄLKIHUOLLOSSA, NUORTEN KOKEMUKSIA JA YHTEISTÄ KESKUSTELUA

KUKA ON ESA?

Esa on Osallisuuden aika ry:ssä mukana oleva fiktiivinen kokemusasiantuntija, jonka elämä on koottu Osallisuuden aika ry:n kehittäjäryhmän omista henkilökohtaisista kokemuksista. Vuoden 2019 tilaisuudessa esiteltiin Esan tarinaa aina syntymästä jälkihuoltoon ja vuonna 2020 keskityttiin Esan kokemuksiin jälkihuollon ajalta.

JÄLKIHUOLTOON SIIRTYMINEN JA TYÖSKENTELY

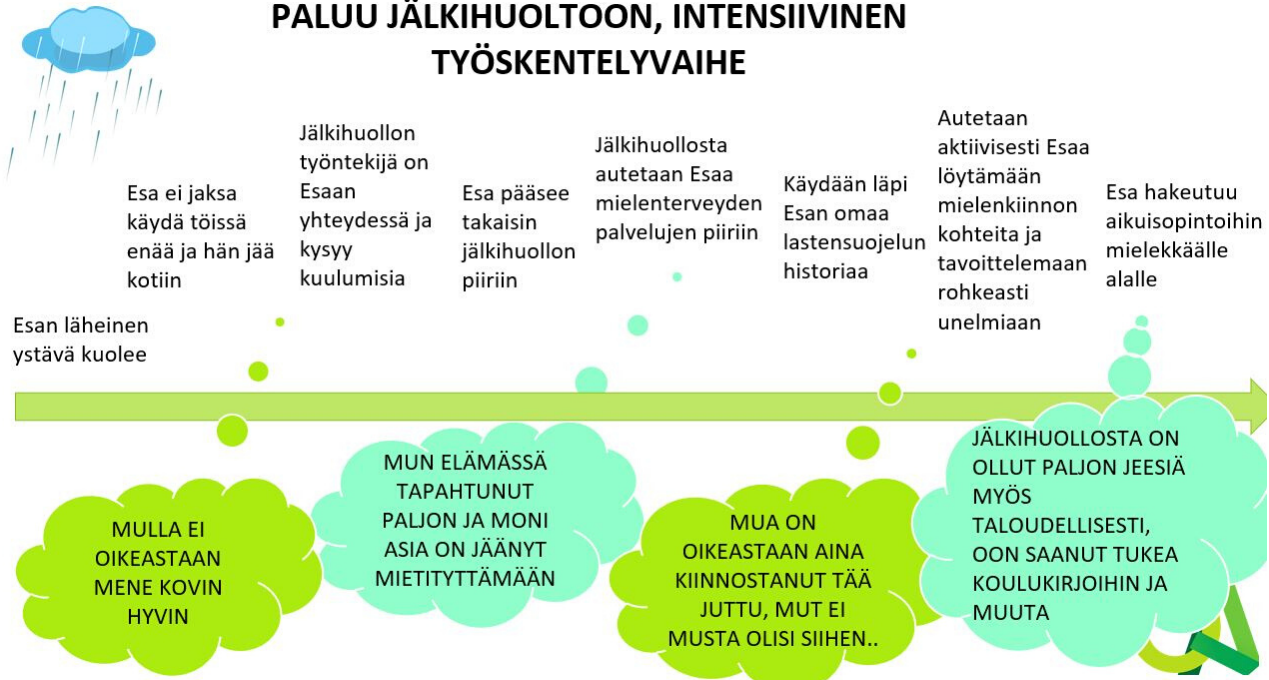

KESKUSTELUA

- Siirtymän hoito ja valmistelu hyvissä ajoin on nuorelle tärkeää. Kyse on isosta elämänmuutoksesta, kun nuori muuttaa tutusta paikasta, tuttujen ihmisten luota asumaan yksin.
- Itsenäistyminen on muutakin kuin konkreettiset asiat, koti, talous yms. Siihen liittyy myös paljon tunteita ja niitä olisi hyvä työstää nuoren kanssa.
- Asumisharjoittelu sijoituksen loppuvaiheessa on tärkeä vaihe ja sitä tulisi tarjota useammille nuorille.
- Kaikki jälkihuoltoon oikeutetut nuoret eivät ole edes tietoisia jälkihuollosta, nuori on itse kertonut kavereilleen jälkihuollosta.
- Nuorilla on kokemuksia siitä, että heidät on määriteltu riittävän pärjääviksi, jolloin on ajateltu, että he enää tarvitse jälkihuollon tukea. Pärjäävyys on nähty ulkoisten tekijöiden (nuorella on koulupaikka, asunto yms.) perusteella vaikka nuorella voi edelleen olla kokemus, että tarvitsisi tukea ja ihmisen rinnalleen.
- Jälkihuollon ei tulisi olla tukea erityisen vaikeissa elämäntilanteissa oleville nuorille vaan tukea itsenäistymiseen ihan jokaiselle sijaishuollossa olleelle, joka kokee sitä tarvitsevansa!

PALUU JÄLKIHUOLTOON, INTENSIIVINEN TYÖSKENTELYVAIHE

KESKUSTELUA

- Tosi tärkeää on, että työntekijä olisi säännöllisesti nuoreen yhteydessä vaikka jälkihuollon tukea olisi kevennetty tai lopetettu ennen 25 vuotta. Nuorella voi olla iso kynnys ottaa yhteyttä, kun hänet on nähty hyvin " pärjääväksi".
- Mielenterveyspalveluja tarvitsee moni jälkihuollossa oleva nuori ja niihin hakeutumisessa jälkihuolto on hyvänä apuna ja tukena.
- Jälkihuollossakin tulisi työntekijöillä olla traumaosaamista ja perustietoa mielenterveydestä.
- Jälkihuollossa tulisi tukea nuorta hänen niin halutessaan käsittelemään omaa lastensuojelun historiaansa. Työntekijä voisi esim. käydä nuoren kanssa läpi hänen omia lastensuojelun asiakirjojaan. Tämä auttaa nuorta ymmärtämään ja itseään ja esim. omia tunnereaktioitaan paremmin.
- Nuori rakentaa vahvasti omaa identiteettiään tässä ikävaiheessa ja jälkihuollon työntekijä voi olla siinä nuoren tukena ja auttaa sekä kannustaa etsimään omia vahvuuksia ja kiinnostuksen kohteita.
- Ohjataan nuoria kehittäjäryhmiin, jossa pääsee keskustelemaan kokemuksistaan ja käyttämään omaa kokemusta hyödyksi! Helsingin jälkihuollossa on myös alkanut ryhmä syksyllä 2019.
- Jälkihuollosta saatu taloudellinen tuki on tosi merkityksellistä ja mahdollistaa opiskelua ja mielekästä vapaa-ajan tekemistä harrastusten muodossa.

PERHEENLISÄYS

KESKUSTELUA

- Jo ennen jälkihuollon ikärajan nousua jälkihuollossa olevat nuoret ovat saaneet lapsia muuta ikäryhmäänsä yleisimmin. Nyt perheellistyminen tulee luultavasti koskettamaan vielä useampaa jälkihuollon asiakkaana olevaa nuorta.
- Ylisukupolvisuuden katkaiseminen! Jälkihuollon työntekijä tärkeässä roolissa nuoren tukena uudessa elämänvaiheessa sekä siltana mm. neuvolaan ja perhetyöhön. Tärkeää olisi myös, että jälkihuollon työntekijöillä olisi perusosaamista perhetyöstä.
- Jälkihuollossa olevalla nuorella ei välttämättä ole omakohtaista kokemusta perheestä ja koko perhekäsitys sekä vanhemmuus voivat tuntua hyvin vierailta asioilta.
- Tärkeää olisi, että nuorella on kokemus siitä, että apua voi ja uskaltaa pyytää eikä se ole merkki heikkoudesta tms. Kaikki tarvitsevat joskus muita ihmisiä ja apua!

SIIRTYMÄ JÄLKIHUOLLOSTA, JÄLKIHUOLLON JÄLKEEN

Päätetään Esan jälkihuoltoa hallitusti ja pikku hiljaa

Koko jälkihuollon ajan on rakennettu tukiverkosta harrastusten, työn ja mielekkään tekemisen kautta

Esa on aktiivinen ja osallinen kansalainen ja toimija omassa elämässään

Esa on huomannut omasta kokemuksestaan, että jälkihuollon tulee vastata jokaisen yksilölliseen tarpeeseen ja hän pääsee mukaan kehittämään jälkihuoltoa työntekijänsä innostamana

KESKUSTELUA, LOPPUSANAT

- Jälkihuollon päätyttyä nuori on osallinen ja aktiivinen kansalainen, ja positiivista käsitystä itsestä on rakennettu koko jälkihuollon ajan.
- Nuori tietää, mistä saa jatkossa apua ja uskaltaa hakea sitä.
- Nappaa kiinni ja usko sekä tue nuoren unelmia. Näytettävä nuorelle jo sijaishuollon aikana, mitä kaikkea mahdollisuuksia on!
- Kannustetaan kouluttautumaan ja nähdään myös opinnot toisen asteen jälkeen mahdollisina jälkihuollossa oleville nuorille.
- Jos jälkihuoltoa ei hoideta hyvin, tulee koko nuoren lastensuojeluasiakkuus tosi kalliiksi sekä yhteiskunnalle että nuorelle itselleen.
- Jos perhe ei ole saanut minkäänlaista tukea lastensuojelun aikana, ovat samat haasteet edessä jälkihuollon päätyttyä ja nuori on yksin niitä vastassa.
- Nuorilla on kokemuksia siitä, että vasta jälkihuollossa on kohdattu ja nähty, eihän jälkihuolto ole sijaishuoltoa korjaavaa?
- Tasa-arvo ei toteudu maantieteellisesti.
- Jälkihuollon laatu ei saa huonontua, kun ikäraja on noussut ja jälkihuollossa tulee olemaan yhä enemmän nuoria! Resurssit on oltava kunnossa myös jatkossa.
- Osallisuuden on oltava läpileikkaavaa koko lastensuojeluprosessissa.
- Jokainen tarvitsee ihmisiä lähelleen. Jälkihuollossa olevalle nuorelle jälkihuollon työntekijä voi olla se ainoa turvallinen aikuinen omassa verkostossa. Vaikka siis ulkoisesti nuoren asiat näyttävät olevan hyvin, niin kuullaan häntä ja pysytään mukana nuoren elämässä hänen niin toivoessaan.

OSALLISUUDEN AIKA